

YLEISET PERUSTELUT/ TALOUDELLISET NÄKYMÄT

1. TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT 2020 – 2022 / Suomen talous toipuu vähitellen

Suomen talouden ennustetaan supistuvan 4,5 prosenttia vuonna 2020. Suomen talous on taantumassa supistuttua kolme vuosineljännestä peräkkäin. Koronapandemia on kuitenkin vahingoittanut Suomen taloutta vähemmän kuin suurinta osaa Euroopan talouksista alkuvuonna. Kesän 2020 aikana pandemia rauhoittui, mikä sai kotitaloudet liikkeelle ja kuluttamaan useissa maissa Suomi mukaan lukien. Talous toipuu kuitenkin hitaasti taloudenpitäjien vähäisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Koronatartuntojen voimakas lisääntyminen ja uudet rajoitukset varjostavat toipumista edelleen, ja talous on uudelleen taitekohdassa.

Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan 2,6 prosenttia vuonna 2021 ja 1,7 prosenttia vuonna 2022. Toipuminen tapahtuu vähitellen. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta vuoden 2021 puolella.

Julkinen talous velkaantuu voimakkaasti vuosina 2020 - 2020. Julkinen talous oli alijäämäinen jo ennen taantumaa, eikä epätasapaino korjaannu epidemian laannuttua. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen näyttäisi kasvavan koko 2020-luvun ajan, kun valtio ja paikallishallinto pysyvät alijäämäisinä, näköpiirissä oleva talouskasvu on vaimeaa ja väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja.

"Talous on taitekohdassa, kun epidemia on nostanut taas päätään. Elpyminen uhkaa lykkääntyä, jos kotitalouksien ja yritysten näkymä tulevaisuuteen synkkenee edelleen. Vasta tehokas koronan hoito ja rokote selkiyttävät näkymän.

Maailmantalous elpyy eritahtisesti

Koronapandemia johti syvään maailmantalouden taantumaa, mutta monet indikaattorit viittaavat siihen, että talous elpyy kuluvan vuoden kolmannelta neljänneksestä lähtien. Maailmantalouden ennustetaan supistuvan yli 6 prosenttia vuonna 2021 ja kääntyvän 5,5 prosenttiin kasvuun vuonna 2021.

Kesäkuussa maailmankauppa kuitenkin kääntyi kasvu-uralle. Tavarakauppa kasvaa ennustejaksolla kysynnän kasvun tuella. Maailmankauppa supistuu yli 10 prosenttia tänä vuonna mutta kasvaa vuonna 2021 6,5 prosenttia.

Sekä lyhyet markkinakorot että valtionlainojen korot ovat historiallisen alhaiset. Lyhyet korot ovat laskeneet kevään väliaikaisen nousun jälkeen. Korot nousevat maltillisesti ennustejakson lopulla.

Viennin ja teollisuuden loppuvuosi on vaikea

Pandemian aiheuttama epävarmuus hidastaa ulkomaisen kysynnän kasvua monilla Suomen viennille keskeisillä toimialoilla, minkä seurauksena vienti jatkaa vähenemistä edelleen tämän vuoden aikana. Täten myös teollisuuden loppuvuoden näkymät ovat vaisut. Palveluista ICT- ja liike-elämän palveluiden näkymät ovat paremmat kuin aloilla, jotka kärsivät suoraan liikkumisen rajoitteista ja kuluttajien luottamuksen vähenemisestä.

Yksityisten investointien kasvu on heikointa vuoden kolmannella neljänneksellä ja jatkuu heikkona vielä vuoden lopussa. Vuoden alkupuolella rakentamisessa on kuitenkin näkynyt aiemmin ennakoitua positiivisempaa kehitystä. Uusien asuntojen rakentaminen vähenee vain hieman vuonna 2020. Uusia

asuntoja aletaan rakentaa useampi tuhat vähemmän, mikä kääntää asuinrakennusinvestoinnit selvään laskuun.

Yksityisten investointien kasvu jää lähivuosina kokonaisuudessaan vaisuksi. Ennustejakson loppua kohti vahvempi kysyntä sekä kansainvälisesti että kotimaassa tukee kone- ja laiteinvestointeja. Tutkimus- ja kehitysmenot kääntyvät kasvuun valtion tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen tukemana. Kokonaisuudessaan yksityiset investoinnit vähenevät, joten niiden suhde BKT:hen laskee noin 19 prosenttiin vuonna 2022.

Palveluiden kulutus on kärsinyt eniten epidemian takia käynnistetyistä liikkumisen ja liiketoiminnan rajoituksista. Kuluttajien varovaisuuden ennakoidaan vaikuttavan palveluiden kulutukseen vielä vuonna 2021. Kulutushyödykkeiden kulutus väheni alkuvuonna maltillisesti ja elintarvikkeiden kulutus jopa kasvoi hieman vuoden takaiseen verrattuna. Tavaroiden kulutuksen arvioidaan palautuvan normaalitasolleen vuoden 2021 alkupuolella.

Työvoiman kysyntä on vähäisempää, ja työllisten määrä väheni vuonna 2020. Talouskasvu alkaa asteittain kohentaa työvoiman kysyntää vuosina 2021–2022. Työttömyysaste nousee korkeimmillaan 8,2 prosenttiin vuonna 2021. Työllisyyden kasvusta huolimatta työllisyysaste jää 71,5 prosenttiin vuonna 2022.

Ansiotaso kasvaa noin 2 prosenttia vuodessa vuodesta 2021 lähtien. Kuluttajahintojen nousu pysyy maltillisena kulutuksen kasvun jäädessä vaimeaksi.

Julkinen talous pysyy alijäämäisenä

Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna voimakkaasti noin 18 miljardiin euroon eli 7,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Myös julkinen velka suhteessa BKT:hen kasvaa nopeasti. Julkista taloutta heikentävät koronapandemian puhkeamista seurannut talouden taantuma sekä hallituksen päättämät yrityksiä, kansalaisia ja talouden kasvua tukevat toimet. Julkinen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee lähivuosina mutta on edelleen 7 miljardin euron tuntumassa eli 2,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024.

Julkinen talous oli rakenteellisesti alijäämäinen jo ennen koronaepidemian puhkeamista. Väestön ikääntyminen on heikentänyt julkista taloutta merkittävästi jo kymmenen vuoden ajan, kun paljon julkisia palveluja ja etuuksia käyttävien ikääntyneiden määrä on kääntynyt nopeaan kasvuun. Samalla työikäinen väestö, joka veroillaan rahoittaa julkiset palvelut ja sosiaaliturvan, on alkanut vähentyä.

Väestön ikääntyminen aiheuttaa menopaineita julkiseen talouteen myös tulevaisuudessa, kun erityisesti paljon sote-palveluita käyttävän yli 75-vuotiaan väestön määrä kasvaa. Siksi julkinen velkasuhde näyttäisi kasvavan koko 2020-luvun ajan. Julkisen talouden vahvistaminen 5 miljardilla eurolla vuoteen 2026 mennessä vakauttaisi velkasuhteen 70–75 prosenttiin 2020-luvun aikana. Velkasuhteen palauttaminen vuoden 2019 tasolle eli 60 prosentin tuntumaan 2020-luvun aikana edellyttäisi puolestaan julkisen talouden vahvistamista noin 10 miljardilla eurolla.

Talousnäkömäs epävarmuus heijastaa epidemian kehityksen epävarmuutta

Tautitilanne on pysynyt Suomessa hyvänä ja ennusteissa oletetaan, että näin on myös tulevaisuudessa. Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkoina siihen saakka, että sairauteen on löydetty tehokas hoito tai rokote. Tautitilanteen kääntymien selvään nousuun syksyn 2020 aikana lisää taloudenpitäjien epävarmuutta ja heikentää talouskasvua ilman varsinaisia uusia rajoitustoimia.

LÄHDE: Valtionvarainministeriö 5.10.2020

1.1 Kuntatalouden näkymät

Valtiovarainministeriön kansantalousosaston mukaan Suomen talouden alkaa ensi vuonna elpyä ja kääntyy hitaaseen kasvuun. Tähän liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta kansainvälisen talouden kautta. Vaikka koronapandemia ei ole ohi, kuntatalouden näkymiä arvioitaessa lähtökohtaisena oletuksena on, että koronatilanne pysyy Suomessa hallinnassa eikä uusia laajoja sulkutoimenpiteitä tule.

Talouden hidas toipuminen yhdessä väestön ikääntymisen ja rakennuskannan iästä ja muuttoliikkeestä aiheutuvien investointipaineiden kanssa pitävät kuntatalouden jo pitkään jatkuneen tulo- ja menokehityksen rakenteellisen epätasapainon mittavana lähivuosina. Kuntatalouden tuloksen ennustetaan olevan vuonna 2021 lähellä tasapainoa, mutta investointitason pysyessä korkeana toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan jäävän noin 2 miljardia euroa negatiiviseksi. Vuoden 2021 jälkeen valtion koronavirustilanteeseen liittyvät tukitoimet poistuvat ja toiminnan ja investointien rahavirta jää kehyskauden lopussa runsaat 2 miljardia euroa negatiiviseksi. Siksi myös kuntatalouden lainakanta jatkaa ripeää kasvuaan ja uhkaa kasvaa noin 33 miljardiin euroon vuonna 2024.

Kuntatalousohjelman yhteydessä laadittujen kuntakohtaisten painelaskelmien perusteella talouden sopeutus paine on lähivuosina suuri kaikissa kuntakokoryhmissä. Vuosina 2021–2022 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän kaikissa kuntakokoryhmissä valtion tukitoimien pienentyessä. Heikkenevä toiminnan ja investointien rahavirta näkyy kuntien lainakannoissa sekä kasvavana paineena nostaa kunnallisveroprosentteja. Myös negatiivisen vuosikatteen ja alijäämäisten kuntien lukumäärän arvioidaan kasvavan lähivuosina.

Kuntatalouden näkökulmasta koronakriisistä ollaan siirtymässä akuutin kriisin jälkeiseen aikaan. Jatkossa vaikutukset riippuvat monilta osin paitsi koronavirustapauksien määrästä eri alueilla, myös mahdollisista uusista rajoitustoimista sekä kansainvälisen talouden kehityksestä. Voidaan arvioida, että koronapandemian alueelliset vaikutukset vaihtelevat myös tulevana vuosina merkittävästi. Siten tarve kuntasektorin kestävyttä parantaviin rakenteellisiin uudistuksiin korostuu entisestään. Niiden lisäksi kuntatalouden vakauden turvaaminen edellyttää myös kuntien omia tuottavuus- ja sopeutustoimia.

1.2 Vaikutukset verotukseen / VEROTULOT

VEROTULOT

Hartolan kunta käyttää Kuntaliiton Veroennustekehikkoa verotulojen arviointiin. Tiedot perustuvat perustuu syksyn Kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Kuluvaan vuoden 2020 verotulojen kehitys on pelättyä parempi, joka myös on näkynyt viime kuukausien verotilityksissä. Talouden sulkutoimia on lievennetty suurelta osin, mutta koronavirusepidemian aiheuttama epävarmuus verotuloihin on kuitenkin yhä ilmeinen. Vaikutukset näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Osa tästä heikennyksestä tulisi työllisyyden, ja sitä kautta palkkasumman, aiemmin oletettua heikomman kehityksen ja yritysten oletettua heikomman kannattavuuden myötä.

Kunnallisveroennuste

Ennusteessa on huomioitu toteutuneet verotilitykset syyskuuhun 2020 asti. Siinä on huomioitu palkkojen, eläkkeiden, työttömyysturvaetuuksien sekä muiden veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset verovuodelle 2019 ja ne perustuvat Verohallinnon tulokehitystilaston tietoon (11.5.2020). Tämän lisäksi ennusteessa on huomioitu Verohallinnon 5.10. päivitetty ennakkotieto verovuodesta 2019.

Verovuoden 2020 palkkasumman muutos parantui reilulla 0,5 % -yksiköllä syyskuun arviosta ja asettuu 2,5 %:iin. Kuntakohtainen palkkasumman kehitysarvio vuodelle 2020 perustuu tähän arviointiin sekä

kunnan työikäisen väestön kehitykseen. Lokakuussa korotettiin muun muassa myös työkorvausten, hankintatöiden ja elinkeinotoiminnan ansiotulo-osuuksien tasoa. Näiden muutosten positiivinen vaikutus maksettavaan kunnallisveroon verovuonna 2020 on yhteensä noin 200 miljoonaa euroa. Myös muita tulo- ja vähennyseriä tarkistettiin uusimpien arvioiden mukaisiksi ennustevuosille.

Veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa arviolta 179 miljoonalla eurolla vuonna 2021. Tästä 172 milj. euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista. Lisäksi tehtiin muutamia vaikutuksiltaan pienemmiksi muutoksia veroperusteisiin. Arvioidut verotulomenetykset huomioidaan verotulojen menetyksien korvauksina.

Maaliskuussa 2020 alkaneen ja edelleen jatkuvan koronaepidemian aiheuttaman poikkeustilan arvioidaan osaltaan vaikuttavan tilitettävien verojen kertymiin siinä määrin, että jako-osuuksia muutetaan jo ennen vuoden 2019 verotuksen valmistumista. Lisäksi jako-osuusmuutostarpeeseen vaikuttavat verovuoden 2019 ennakkotiedot ja pääomatulojen ennusteen aleneminen erityisesti osinkotulojen osalta. Kunnallisveron jako-osuus verovuodelle 2020 nousee näin ollen 61,79 %:sta 62,27 %:iin ja tämä muutos lisää kunnallisveron osuutta noin 150 miljoonalla eurolla. Uusia jako-osuuksia sovelletaan lokakuussa 2020 tehtävistä tilityksistä lähtien, jolloin samalla oikaistaisiin aiemmin sovelletuista jako-osuuksista aiheutuneet tilityserot.

Yhteisövero- ja kiinteistöveroennuste

Yhteisöverossa koronaviruksen vaikutus alkoi vuoden 2020 huhtikuun tilityksistä alkaen. Yritykset ovat puolen vuoden ajan voineet hakea alennusta ennakkoveroihin Verohallinnolta ilman erillistä selvitystä niiden tulokehityksestä. Tästä johtuen vuoden 2020 ennakoita kertyy tavanomaista vähemmän suhteessa maksettavaan yhteisöveroon. Vuonna 2021 edellisen verovuoden yhteisöveroja kertyy vastaavasti normaalia enemmän.

Tämän hetken kehityksen perusteella vaikuttaa siltä, että suurin pudotus maksuunpannuissa ennakkoveroissa on nähty. Talouden, ja erityisesti vientiteollisuuden, elpymisen aikataulu ja vauhti ovat kuitenkin hyvin epävarmoja.

Kuntien yhteisöveroennuste nousee, koska on arvioitu, että maksettava yhteisövero kasvaa verovuosina 2020-2024 sekä osittain johtuen korotetuista yhteisöveron jako-osuuksista, josta päätettiin budjettiriihessä. Osana kuntien koronatukipakettia päätettiin valtion talousarvioesityksessä korottaa myös kuntien osuuksia yhteisöveron tuotosta. Kuntien yhteisöveron jako-osuuteen tehdään näin ollen 10 prosenttiyksikön määräaikainen korotus myös vuodelle 2021. Lisäksi kunnille kompensoidaan varhaiskasvatusmaksujen alentamiset korottamalla yhteisöveron jako-osuutta pysyvästi 2 prosenttiyksiköllä verovuodesta 2021 eteenpäin.

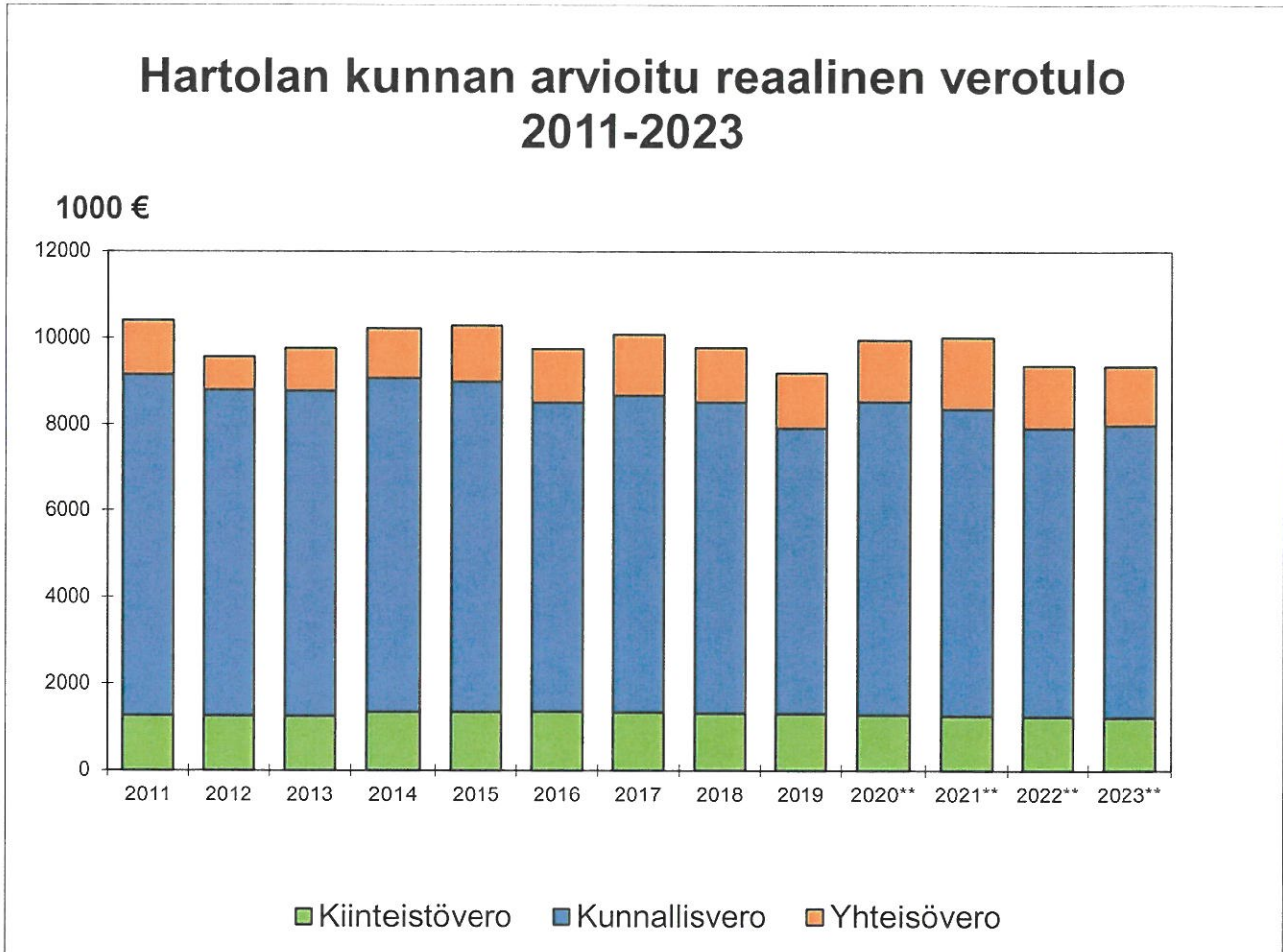
Ensi vuonna arvioitu kunnille maksettava yhteisövero kasvaa reilulla 700 miljoonalla eurolla, josta jako-osuuskorotusten vaikutus on reilu 85 %. Verovuosina 2022-2024 kunnille maksettava yhteisövero kasvaa reilulla 200 miljoonalla eurolla per vuosi. Tästä reilu puolet selittyy varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensatiolla.

Yhteisöveron tilitysennusteissa 2020 ja 2021 huomioitiin myös päivitettyt arviot yritysten verojen maksujärjestelyistä. Niiden perusteella tilityksiä alennettiin normaalitilanteeseen nähden noin 10 miljoonalla eurolla.

Kiinteistöveron kuluvan vuoden maksuunpanoarvio perustuu Verohallinnon ennakkotietoon. Kertymäärarvioissa 2020 ja 2021 on huomioitu verojen maksujärjestelyihin liittyvät muutokset ja niihin liittyvät päivitettyt vaikutusarviot. Nyt niiden vaikutus arvioidaan olevan -10 miljoonaa euroa vuonna 2020, kun ne vielä kesäkuussa oli noin -60 miljoonaa euroa. Verovuoden 2020 kiinteistöverotus valmistuu aiemmasta poiketen vasta lokakuun lopussa. Kuntakohtaiset verotiedot saadaan todennäköisesti käyttöön siten vasta marraskuussa.

Kuntakohtaiset tiedot palkkasumman kehityksestä vuonna 2020 on myös päivitetty Helsinki GSE:n tilannehuoneen julkaisemien tammi-elokuun Tulorekisteritietojen pohjalta. Elokuun palkkasumma laski -3,2 % vuoden takaisesta. Aiempien kuukausien tiedot ovat myös päivittyneet ja tästä syystä vuoden 2020 kumulatiivinen palkkasumma (-1,4 %) tammi-elokuussa on parempi kuin edellisessä päivityksessä.

1.3 Valtionosuudet

Kuntaliitto antaa vuosittain ennakkolaskelman (26.6.2020) kuntien valtionosuuksista ja verotulomenetysten korvauksista. Sen mukaan ne vähenevät 370 miljoonaa euroa (-3,6 %; -67 €/asukas) vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Vuonna 2021 kunnille myönnetään valtionosuutta 7 570 miljoonaa euroa ja verotulomenetysten korvauksia 2 325 miljoonaa euroa. Vuodesta 2020 alkaen kunnille maksettavat verotulomenetysten korvaukset on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta. Kirjanpidossa korvaukset kuitenkin kirjataan valtionosuuksiin ja eritellään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Täten kirjanpidon mukainen valtionosuus on yhteensä 9 895 milj. euroa vuonna 2021 (10 264 milj. € vuonna 2020).

Sekä vuoden 2020 että 2021 valtionosuusmaksatukseen vaikuttaa vuoden 2020 toisessa lisätalousarviossa (9.4.2020) päätetty ja 5. lisätalousarviossa (3.9.2020) tarkistettu koronavirusepidemiaan liittyvä veronmaksulykkäysten aiheuttamien verotulomenetysten tilapäinen

korvaus, joka lisää valtionosuutta 118 milj. € vuonna 2020 ja vähentää valtionosuutta 123 milj. € vuonna 2021.

Ilman verotulomenetysten korvausten huomioon ottamista Kuntaliiton ennakkolaskelman mukaan todelliset valtionosuudet vähenevät 306 miljoonaa euroa vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Valtionosuuden muutokseen vuodesta 2020 vuoteen 2021 vaikuttavat mm.

- Kustannustason muutoksesta johtuva indeksikorotus. Vuoden 2021 kustannustason muutos (+2,3 %) lisää valtionosuutta 166 milj. euroa.
- Automaattinen määräytymistekijöiden muutos lisää valtionosuutta 29 milj. euroa.
- Lakiin perustuva valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus (perustuen vuoden 2018 toteutuneisiin kustannuksiin) vähentää valtionosuutta -13,7 milj. euroa vuonna 2021.
- Tehtävien ja veloitteiden muutokset lisäävät valtionosuutta 67 milj. euroa.

Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 0,12 prosenttiyksikköä ja on 25,63 % vuonna 2021 (25,51 % vuonna 2020 elokuusta 2020 alkaen). Valtionosuusprosentin nousu johtuu kunnille lailla säädettyjen tehtävien ja veloitteiden lisääntymisestä vuonna 2021. Tehtävien lisääksestä aiheutuva kustannusten kasvu rahoitetaan hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti (100 % valtionosuus), mikä osittain toteutetaan valtionosuusprosenttia korottamalla.

Lopulliset päätökset vuoden 2021 valtionosuudesta tehdään aivan vuoden 2020 lopussa

Palkkaratkaisu ja palkan sivukulut vuonna 2021

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES 2020–2021 on voimassa 1.4.2020–28.2.2022. Sopimuskauden aikana palkkoja korotetaan kahdella yleiskorotuksella. Ensimmäinen yleiskorotus oli vuoden 2020 elokuussa ja toinen yleiskorotus tehdään 1.4.2021. Sen suuruus on 1 %. Molempien yleiskorotusten lisäksi palkkausluvun mukaista henkilökohtaista lisää korotetaan yleiskorotusta vastaavasti. Lisäksi sopimuskauteen kuuluu myös paikallinen järjestelyerä, joka laitetaan maksuun 1.4.2021 lukien.

Talousarvion 2021 palkkamenoihin osastot ovat arvioineet 1 % palkankorotusvaran.

Henkilösivukulut:

- Sotu-maksut, työttömyys-, tapaturmavakuutus -ym sivukulut 5 %
(Sotu 1,53%, työt.vak 1,90 %, työkyvyt.eläk. 1,08 %, tapaturma 0,60 %, ryhmäh. 0,07 % = 5,18 %)
- Palkkaperusteinen eläkemeno (KuEL) 15,50 %
- VaEL-eläkemaksuprosentti/opettajat 14,83 %
- Palkkaperusteinen henkilösivukulu yhteensä (Kuel) 20,68 %
- Palkkaperusteinen henkilösivukulu yhteensä (Vael) 20,01 %

1.5 Työllisyys ja elinkeinot

Hämeen ELY -keskuksen kuntien alueella oli elokuun lopussa 21 986 työtöntä työnhakijaa. Se on 5 739 enemmän (35,3 %) kuin vuosi sitten. Työttömyys on lisääntynyt kaikissa ikäluokissa edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisestä kuukaudesta työttömien työnhakijoiden määrä TE-toimistossa väheni 3 345:llä (-13,2 %). Lasku johtuu sekä lomautettujen että muiden työttömien määrän vähenemisestä. Työttömyyden aleneminen edelliskuukaudesta johtuu myös kausiluonteisista tekijöistä kuten koulujen alkamisesta. Hartolassa työttömiä työnhakijoita oli elokuun lopussa 154. Työttömänä oli 14,1 % työvoimasta. Alle 25 -vuotiaita työttömästä työvoimasta Hartolassa elokuussa 2020 oli 8,2 % (9 hlöä). Yli vuoden työttömänä olleita oli elokuussa 48 (vuonna 2019 oli 33).

Vuoden 2020 alusta Hartolan kunta on ollut mukaan Jyränkölän hallinnoimassa Tukirinki-työllistämishankkeessa, jonka kautta saadaan Hartolaan työvalmentajan palveluita 1,5- 2 päivää viikossa. Hankkeessa on mukana Jyränkölän ja Hartolan lisäksi myös Heinolan kaupunki ja Sysmän kunta. Lisäksi Hartolan kunta on yhdessä Joutsan, Sysmän ja Pertunmaan kuntien kanssa Pienten kuntien elinvoimaa -ESR-hankkeessa. Hankkeessa tavoitteena on työvoiman saatavuutta parantava maakuntarajat ylittävä koulutusyhteistyö, yrittäjäkoulutus ja rekrytointialusta. Molemmat työllisyys-hankkeet kestävät vuoden 2021 loppuun.

Hartolan kunta on aloittanut elokuussa 2020 työllisyyskoordinaattorin vuoden kokeilun 50 % työajalla. Lisäksi nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön toimesta on jatkettu aktiivista työtä nuorisotyöttömyyden ja syrjäytymisuhkien ehkäisemiseksi.

Hartolassa kunnan työpaikkaomavaraisuus vuonna 2017 oli 115 %. Työpaikkoja kunnassa on tilastoitu vuonna 2017 yhteensä noin 1.149 kpl. Työllistä työvoimaa Hartolassa vuonna 2018 oli 954 henkeä.

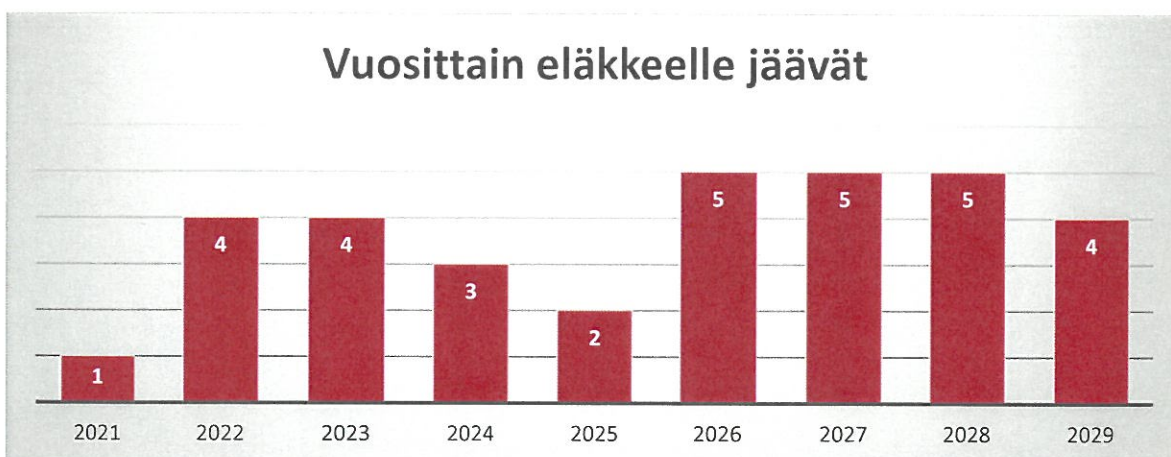
4.4 Hallinto, henkilöstö ja organisaatio

Hartolan kunnassa oli vakinaista henkilöstöä vuoden 2020 syyskuussa 66 henkilöä ja määräaikaista 21 henkeä ja koko henkilöstömäärä on edelliseen vuoteen laskenut 8:lla. Tiukentuneen taloudellisen tilanteen vuoksi vakituisen henkilöstön palkkaamista on arvioitu kriittisesti. Vakinaisen henkilöstön rekrytoimiseksi Hartolan kunnassa on käytössä täyttöluvan hakeminen kunnanhallitukselta. Uusissa rekrytoinneissa on pyritty varautumaan tuleviin eläköitymisiin, joita on kunnan henkilöstössä tulossa tulevina vuosina paljon. Henkilöstön eläköityminen ja ikärakenteen muutos on Hartolan kunnan henkilöstöstrategian suurimpia haasteita. Myös henkilöstön saatavuus vapautuviin tehtäviin voi tulevaisuudessa vaikeutua.

Vuosina 2021 - 2023 eläkeiän saavuttaa 9 henkilöä (tekniseltä 4 ja sivistyksestä 5).

Osa-aikaeläkkeellä vuonna 2021 ei ole yhtään henkilöä.

Osa-aikaisia vuonna 2021 on 7 henkilöä (tekninen 1, sivistystoimi 6).

Työterveyshuollon palvelut on hankittu Työterveys Wellamolta, jonka vastaanotto toimii kunnan virastolla. Työnantaja tukee henkilöstön työhyvinvointia liikunta- ja kulttuuriseteleillä, yhteisillä tapahtumilla, kunnan kuntosalin vapaalla käytöllä, Yritysliikuntaohjelmalla ja lounasseteleillä.

4.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain säännökset velvoittavat kunnat järjestämään kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan sekä raporttoimaan niiden tuloksellisuudesta. Riskienhallinnan tulee olla järjestelmällistä toimintaa ja kattaa olennaiset kunnan ja kuntakonsernin toimintaan ja talouteen liittyvät riskit. Niistä annettavan toimintakertomusraportoinnin tulee perustua todennettavissa olevaan sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuuden arviointiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen

Kuntalain 14 § mukaan valtuuston tulee päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kunnanhallituksen vastuulla on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä tuloksellisuuden seuranta ja arviointi. Järjestämisen tulee perustua systemaattiseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tulee varmentaa riskien hallintaa ja tavoitteiden saavuttamista osana johtamista, toiminnan ja talouden suunnittelua,

päätöksentekoa sekä taloudenhoidon menettelyitä. Tilintarkastajan on tarkastettava, että onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Riskienhallinta on sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Riskienhallintaprosessi kattaa:

- toimintaympäristön analysoinnin
- sisältää riskien ja mahdollisuuksien kokonaisvaltaisen tunnistamisen ja kuvaamisen
- sisältää riskien ja mahdollisuuksien toteutumisen todennäköisyyden ja seurauksien analysoinnin
- riskien hallinnan ja mahdollisuuksien hyödyntämisen menettelyiden määrittelyn ja toimenpiteiden valvonnan
- merkittävien riskien ja niiden hallinnan dokumentoinnin ja tuloksellisuuden raportointi tilivelvollisille toimielimille sisältää riskien hallinnan järjestelmän ja prosessien toimivuuden seurannan ja arvioinnin sekä raportoinnin toimintakertomuksessa

Strateginen tavoite	Riskin kuvaus	Vaikutus	Todennäköisyys	Riskitaso	Toimenpide
Talouden tasapaino	Verorahoitus vähenee vuosittain muuttotappion ja väestön ikääntymisen vuoksi	-200.000 /v	Erittäin todennäköinen	Korkea	Muuttokannustimet Menojen vähentäminen ja toiminnan sopeuttaminen ja talouden tasapainotusohjelma
Talouden tasapaino	Korkotason nousu nostaa rahoituskuluja	50.000 - 100.000/v	Ei kovin todennäköinen	Matala	korkosuojaukset tarpeen mukaan
Talouden tasapaino	Kiinteistöjen alaskirjaukset, poistettavien kiinteistöjen tase-arvot korkeita	1.000.000 - 1.500.000 e	Todennäköinen	Korkea	Suunnitelmallinen purkaminen useammalle vuodelle.
Elinvoima	Uusien teollisuustonttien ja nykyisten tuotantolaitosten laajennusvaran vähäisyys	Uusia yrityksiä on vaikea saada paikkakunnalle ja laajennusmahdollisuus vähenee	Melko todennäköinen		Teollisuustonttien kartoitus ja kaavoitus VT4 risteysalueiden suunnittelu toimivaksi
Elinvoima	Kaavoituksen jälkeenjääneisyys	Menetetään potentiaalisia uusia asukkaita ja aiheutuu ongelmia kiinteistöjen myyntitilanteissa	Riski on olemassa	Korkea	Kaavoituksen ajan tasalle tekeminen vuosina 2020 - 2024
Hyvinvointi ja turvallisuus	Päihteiden käytön ja syrjäytymisen seuraukset	Kunnan yleinen imago huononee ja sotekustannukset kasvavat	Riski on olemassa	Korkea	Varhainen puuttuminen, tunnistaminen ennaltaehkäisemiseksi Turvallisuussuunnitelma
Hyvinvointi ja terveys	Palvelujen saatavuus Hartolassa heikkenee	Hyvinvointi ja terveyserot kasvavat	Riski on olemassa	Keskitaso	Turvataan Hartolan sote palvelut vahvemmalla yhteistyöllä Hykyn ja naapurikuntien kanssa.

Palvelujen laatu	Koulun oppilasmäärän nopea pieneminen	Aineenopetuksen ammattitaitoinen järjestäminen vaikeutuu	Riski on olemassa	Keskitaso	Uudet yhteistyömuodot
Tekninen toimi	Palvelurakenteen tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus ja taloudellisuus	Käytettävissä olevien rahojen riittämättömyys kaikkien palvelujen tuottamiseen			Sopeutuminen tilanteeseen
Tekninen toimi	Koronan varotoimien aiheuttama ennakoimaton henkilöstövaje kiinteistöhuollossa, siivouksessa ja ruokahuollossa	Lievästi flunssaisia työntekijöitä ei voi määrätä etätöihin, tarvittava työntekijäresurssi puuttuu		merkittävä syksy - kevät 2020 - 2021	Hygieniakäytännöt ja muut varotoimet
Tekninen toimi	Vesihuoltolaitoksen toiminnan vaarantuminen	Puhtaan veden saannin vaarantuminen, jätevesien pääsy ympäristöön			Varautumissuunnitelma & valvontaohjelma, WSP, SSP riskienhallintatoimet
Tekninen toimi	Kemikaalionnettomuus vt4	pohjaveden ja maaperän pilaantuminen			varavedenottovalmius ja vesihuollon yhteistyö Sysmän kanssa
Tekninen toimi	Lämmöntuotannon keskeytyminen talvijaksolla	Kaukolämmitteiset kunnan toimitilat		Vähäinen	
Tekninen toimi	Laajamittainen sähkökatko	Kunnan kriittiset toiminnot suurelta osin sähköstä riippuvaisia			Sähkökontti on otettavissa varavoimaksi

kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Valtuusto kokoontuu varsinaisten kokousten lisäksi seminaaritilaisuuksiin, joissa käsitellään kunnan kehittämistä ja ajankohtaisia valmisteilla olevia asioita.

7.4 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluvat kuntakonsernin hallinnon, talouden ja henkilöstöhallinnon johtaminen ja kunnanvaltuuston asioiden valmistelu.

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen tärkeimpänä tavoitteena on vuotuisen talousarvion tulojen ja menojen pitäminen tasapainossa ja edellisten tilikausien alijäämän kattaminen.

Strategiset tavoitteet vuosille 2021 - 2023			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Hallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Kuntayhtymät		Taloudellinen tulos +	Omistajaohjauksen tavoitteiden määrittely
Tytäryhtiöt toteuttavat kunnan asettamia tavoitteita			
Päätöksenteon avoimuus ja vuorovaikutuksen vahvistaminen kuntalaisten kanssa		Palautekyselyt eri tilaisuuksien yhteydessä	Osallistava budjetointi kokeiluna käyttöön
		Valtuustobarometri	Osallistava budjetointi kokeiluna käyttöön
			Hallituksen iltakoulut
			Tiedotuslehti 2 krt/vuosi
Kuntalaisten osallisuuden kehittäminen		Kuntalaiskyselyt	Asukastilaisuudet
Vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen		Vapaa-asukaskysely valmis keväällä	Kunnan edustaja on vapaa-ajanasukasyhdistyksessä
Rahoituskulujen hallinta		Korkokustannukset	
		Talouden tasapainottamisohjelma	
Tase on ylijäämäinen valtuustokaudella 2021 lopussa		Kumulatiivinen yli/alijäämä	Talouden seuranta ja tasapainottaminen talousarviovuoden aikana yhteistyössä lautakuntien kanssa
			Tasapainoinen koko kunnan henkilöstömitoitus suhteessa

Kuntayhteistyömahdollisuuksien selvittäminen pidemmällä tähtäimellä toimialasta riippumatta			kunnan taloudellisiin resursseihin
Kustannustehokas palvelurakenne suhteessa väestönkehitykseen			Tasapainoinen koko kunnan henkilöstömitoitus suhteessa kunnan taloudellisiin resursseihin
Oikea, ajantasainen palvelujen ja toiminnan mitoitus			Henkilöstökulujen väheneminen 20 henkilötyövuodella vuoteen 2025 mennessä
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuuden seuranta			Hankitaan PYL-analyysi (menetetty elinvuodet)
Työllisyyden hoidossa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa työllisyysasteen parantamiseksi		Työttömyysprosentti	Muut hyvinvointi-indikaattorit
		Aktivointiaste	Työllisyyskoordinaattorikokeilu Jyränkölän Tuki-rinkihanke

7.5 Jaostot

Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaosto.

Henkilöstöjaosto

Ratkaisee ja päättää asiat, jotka koskevat virkaehtosopimusten määräysten soveltamista, paikallisen virka- ja työehtosopimuksen tekemistä, harkinnanvaraisia palkkoja, henkilökohtaisen harkinnanvaraisen lisän myöntämistä, henkilöstön nimikemuutoksia, harkinnanvaraisia palkallisia virka- ja työvapaata ja sivutoimilupia. Henkilöstöjaoston esittelijänä toimii hallintojohtaja.

7.6 Elinkeinotoimi

Elinkeinotoimen vastuualueet

- Yritysyhteistyö ja elinkeinoneuvonta
- Kuntamarkkinointi ja matkailu
- Työllisyyden edistäminen
- Muuttokannustimet
- Maaseutuelinkeinot

Yritysyhteistyö ja elinkeinoneuvonta

Elinkeinotoimen tavoitteena on vahvistaa yritysten yleisiä toimintaedellytyksiä kunnassa ja toimia yhteistyökumppanina paikallisten yrittäjäjärjestön ja Päijät-Hämeen yrittäjät ry:n suuntaan. Elinvoiman kehittämiseen ja kuntayhteistyöhön on haettu maakunnallista näkökulmaa siten, että kunta on mukana myös Visit Lahden Oy:n ja Ladec Oy:n toiminnassa.

Ladec Oy - yritysyhteistyötä ja -neuvontaa

Elinkeinoneuvonnan palvelut hankitaan Ladec Oy:n kautta, johon Hartola päätti liittyä osakkaaksi vuoden 2019 alusta lukien. Rahoittajasopimuksessa ovat mukana Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Lahti ja Padasjoki. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Elinkeinoneuvontaan kuuluu laajasti erilaisia maksuttomia ja osittain maksullisia neuvontapalveluja yrityksille. Rahoittajasopimuksen mukaan Hartola ja Padasjoki maksavat vuosittain 7 euroa/ asukas. Palveluiden vuosikustannus on noin 18 897 euroa. Ladec Oy:n osakkaana Hartolan tavoitteena on kehittää ja uudistaa elinkeinoelämää, hankkia yritysten neuvontapalveluja, edistää yritysten toimintaedellytyksiä, saada palveluja yritysten omistajanvaihdoksissa ja avata mahdollisuuksia yritysten kansainvälistymiseen.

Yhtiön toiminta-ajatuksen perustana on Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia, sopijapuolten yhteiset elinkeinopoliittiset tavoitteet ja sopijapuolten omat elinkeinopoliittiset kehittämishankkeet/-asiat.

Kuntakohtaisesti Ladec sopii vuosittain teemat ja tavoitteet, joihin yhteistyöllä pyritään. Vuoden 2021 teemat Hartolassa ovat yrittäjyysneuvonta ja olemassa olevien yritysten palvelut kuten omistajanvaihdosten edistäminen. Lisäksi yhteistyön kohteena on toimitilaratkaisujen edistäminen liittyen erityisesti vt4:än varrella oleviin toimitiloihin sekä vapaisiin kiinteistöihin.

Matkailun Visit Lahti Oy

Hartolan valtuusto päätti elinkeinotoimen järjestämisestä ja rahoittamisesta tehdyn selvityksen perusteella jatkaa yhteistyötä Lahti Regionin kanssa vuonna 2019. Vuosittainen maksuosuus Lahden Seutu - Visit Lahdelle on 4,50 euroa asukasta kohti. Hartolan kunnan maksuosuus vuonna 2021 on noin 12 140 euroa.

Visit Lahti tuottaa jäsenkunnille ja yrityksille matkailun markkinointi ja kehittämispalvelut Päijät-Hämeen matkailustrategiaan tukeutuen. Kunta vastaa jäsenyyden tuomien mahdollisuuksien välittämisestä yrittäjille, sekä hankkeiden hyödyn jalkauttamisesta kuntaan ja yrittäjille. Matkamessuille ja maakunnallisiin matkailun suur tapahtumiin osallistuminen tapahtuu Visit Lahden kautta.

Matkailun strategiatyö

Vuoden 2020 tavoitteena on tehdä väliarviointi alueen matkailun kehityspotentiaalista ja merkityksestä kunnan elinvoimatyössä Kuningaskunnan elämiskonseptit hankkeen päättyessä 29.2.2020. Tämä toteutuikin, mutta vuoden 2020 aikana jouduttiin toteamaan, että koronaviruksen vaikutukset matkailuun ja sen oheispalveluihin muuttivat matkailun painopisteitä.

Vuoden 2021 teemoja on toteuttaa paikallisia tapahtumia tiiviimmässä yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Kunnan yhteistyökumppanina on Hartolan vapaa-ajan asukkaat Hartolan kesän avauksessa, kaikki paikalliset toimijat Hartolan markkinoilla sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa toteutettavat joulumarkkinat. Lisäksi kunnan vastuulla on joulun avaus, jouluvaellus, Taidesalonki Talvion näyttely sekä erilaiset muut kesätapahtumat. Kunnan rooli on olla kannustamassa toimijoita, auttaa tapahtumien rahoituksen hankinnassa ja osallistua erilaisten ympärivuotisten tapahtumien markkinointiin.

Hartolan markkinoiden kehittämishanke 1.1.2021-30.10.2021

Hankkeen tavoitteena on säilyttää jatkossakin Hartolan markkinat tapahtuman suuri vetovoima ja saada markkinoille uusia kävijöitä eri ikäryhmistä. Tämä toteutetaan yhteistyössä paikallisten yritysten ja yhdistysten kanssa, keskittyen lähiruoka- ja juomateemaan. Markkinoiden visuaalinen ilme päivitetään ja sen mukaisesti uusitaan vt4 mainostaulu, valotolppien mainostaulut, www.sivut sekä panostetaan sähköiseen ym. viestintään ja mainonnan lisäämiseen. Markkinoiden palvelu- ja tuotekonsepteja parantamalla pyritään kasvattamaan paikallisten yritysten liiketoimintaa, avaamaan uusia mahdollisuuksia lähiruokatoimijoille, matkailuyrittäjyydelle ja houkuttelemaan lisää matkailijoita Hartolaan. Rahoitus haetaan Päijänne Leaderin kautta. Budjetti on noin 40.000 euroa. Tehtävään rekrytoidaan osa-aikainen 30 - 50 % projektipäällikkö 8 kuukauden ajaksi.

Muuttokannustimet

Valtuusto on hyväksynyt valtuustokauden eli vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olevat muuttokannustimet, joiden tavoitteena on edistää yritysten työvoiman saantia ja houkutella kuntaan uusia asukkaita. Kannustimet ovat saajalleen veronalaista tuloa.

1) **Takuuvuokra Hartolaan muualta muuttavalle työntekijälle** 1.10.2018 lähtien siten, että kunta ja työnantaja voivat halutessaan sopia keskenään työntekijän rekrytoinnin yhteydessä, että Hartolaan vakituisesti muuttavalle työntekijälle voidaan vuokrata kunnallinen vuokra-asunto ilman 2 kuukauden takuuvuokraa, mikäli työnantaja antaa ehdollisen maksusitoumuksen vuokralaisen takuuvuokrasta. Edellä mainittujen ehtojen täyttyessä takuuvuokrakäytäntö koskee myös hartolalaisia vuokralaisia.

2) Verottajan hyväksymä **ensiasunnon ostaja** saa Hartolasta ostamalle tai rakentamalle asunnolle 2000 euron verollisen tuen, kun asunto on ostettu/rakennettu 1.10.2018 -31.12.2021 ja tuen saaja käyttää asuntoa vakituksena asuntonaan. Tuki maksetaan jälkikäteen hakemuksesta 12 kuukauden kuluttua muuttopäivästä.

3) **Vauvaraha** - jokaisesta 1.1.2018-31.12.2021 syntyneestä/syntyvästä lapsesta 1000 euroa, siten että vuonna 2018 syntyneiden vauvaraha maksetaan hakemuksesta 1.1.2019 alkaen.

4) **Kannustin vapaa-ajan asukkaasta vakituiseksi asukkaaksi muuttavalle**. Muuttokannustin myönnetään niille, jotka ovat muuttaneet vapaa-ajan asunnon vakituiseksi asunnokseen ja muuttaneet Hartolaan asumaan tämän valtuustokauden loppuun mennessä (2021). Se on verollinen korvaus ja siitä pidätetään nykyisin voimassa olevan lain mukaan 20 % ennakonpidätys. Se myönnetään jälkikäteen vain hakemuksesta ja edellyttäen, että hakija on asunut vakituisesti Hartolassa muuttoa seuraavan kahden vuodenvaihteen yli.

Hartolan Markkinat

Hartolan kunnan vuosittainen suur tapahtuma, joka järjestetään vuonna 2021, ellei koronavirus estä tapahtuman järjestämistä. Edelliset Hartolan markkinat järjestettiin 1.9.2019 ja samalla markkinat täytti 82 vuotta. Myyntipaikkoja myytiin 742 kpl ja myyjiä oli 292 yritystä. Markkinoilla kävi päivän aikana arviolta yli 20.000 henkeä. Markkinoiden järjestelyssä kiinnitettiin erityistä huomiota alueen turvallisuuteen, mistä saatiin paljon myönteistä palautetta. Tekninen toimi vastaa Hartolan markkinoiden organisoinnista vuonna 2021 ja hallinto-osasto vastaa markkinatoimiston tehtävistä.

Pienten kuntien elinvoimaa hanke 1.1.2020-31.12.2021

Pienten kuntien elinvoimaa hanke) on valmisteltu yhteistyössä Pienten kuntien työkkäri hankkeeseen osallistuneiden kuntien (Sysmä, Pertunmaa, Joutsan, Hartola) ja alueen yritysten kesken. Alueen elinvoimaan ja työvoiman saatavuuteen keskittyvä hanke. Lisäksi myös alueen nuoret on saatava jäämään työhön paikallisiin yrityksiin.

Hankkeessa luodaan maakuntarajat ylittävä koulutusyhteistyö, jonka avulla vastataan alueen työnantajien tarpeisiin yhteistyökumppaneina Salpaus, Esedu ja Gradia. Työvoiman saatavuuteen tähtäävä koulutus tuodaan paikalliselle tasolle, jotta se saavuttaa potentiaaliset uudet työntekijät ja se toteutetaan alusta pitäen yritysten tarpeiden mukaisesti yhteistyössä. Esimerkiksi hoiva-alan työvoimapula on täysin ilmeinen.

Lisäksi hanke järjestää vuonna 2021 yrittäjäkoulusta (osallistujia 15 - 20 henkeä) ja tukitoimia kevytyrittäjyydestä kiinnostuneille työttömille tai työttömyysuhan alaisille. Uutena toimintana on työnhakutaitojen parantamiseen tähtäävät ura- ja työhönhakuvalmennukset pitkään työttömänä olleille. Näihin koulutuksiin osallistuu 50 työttömää työnhakijaa.

Hanke on kehittänyt vuonna 2020 digiaikaan soveltuvan toimintamallin alueelliseen rekry markkinointiin. Hankkeen tavoitteena on, että sen aikana alueelle syntyy 20 uutta yritystä ja 40 uutta työpaikkaa löytää tekijänsä.

Hankkeen kustannusarvio kahdelle vuodelle on 224.480 euroa, josta Hartolan kunnan omarahoitusosuus on yhteensä noin 20.000 euroa.

Hankkeen toimenpiteet ja tavoitteet 2021:

Tavoite 1. Pilotoidaan ja otetaan käyttöön ylimaakunnallinen koulutusyhteistyön malli hoiva-alalle. Toimintamallia voidaan soveltaa jatkossa myös muille toimialoille.

Lähihoitajakoulutuksen käynnistäminen alueella, jolla saadaan 20 uutta hoiva-alan työntekijää alueelle 2022 loppuun mennessä.

Koulutuksen käynnistämiseen 18.1.2021 liittyvät tukitoimenpiteet; koulutus- ja työnantajayhteistyön koordinointi, lähiopetustilojen järjestäminen ja lähipäivien kuljetustuki kuntien välillä ja tuki osallistujien ryhmäytymiseen.

Tavoite 2. Pilotoidaan ja otetaan käyttöön ylimaakunnallinen yhteistyön malli yrittäjyyden ja kevytyrittäjyyden edistämiseen.

Yrittäjyyden edistämiseen liittyvän alueellisen koulutuksen ja info -tilaisuuksien toteuttaminen.

Sukupolvenvaihdoksien ja yritysmyyntien edistäminen. Tavoitteena saada hankealueelta vähintään kahdeksaan sukupolven-/omistajavaihdosprosessiin uuden yrittäjän haku käyntiin.

Tavoite 3. Pilotoidaan matalankynnyksen digiaikainen rekrytointimalli työvoiman saatavuuteen ja työllistymisen.

Työntajien ja työntekijöiden kohtaamiseen elokuussa 2020 lanseeratun Nelinoimaa.fi työkalun edelleen kehittäminen ja sisällön tuottaminen sivustoille.

Tavoite 4. Hankkeen päättyessä alueelle on vakiintunut toimiva yhteistyö työllisyydenhoitoon.

Hankekuntien työllisyys- ja elinkeinotoimijoiden, sekä työnantajien välisen yhteistyön vahvistaminen (2 alueellista yhteistyöpajaa)

Työllisyystoimijoiden yhteistyön koordinoiminen alueellisesti (2 alueellista yhteistyötilaisuutta)

Päijänne Leader ry.

Hartola on mukana Päijänne Leader ry:ssä ja osallistuu vuosima 2021 - 2022 toimintaryhmän toiminnan kustannuksiin noin 17.000 euron kiinteällä kuntamaksusuudella. Mm. Hartola Latu ry. hakee vuodeksi 2021 rahoitusta Päijänne Leaderilta pyörämatkailun edistämiseksi ja reitin viitoittamiseksi ja edelleen kehittämiseksi (Hartolan latu ry.) ja jatkossa on tavoitteena edelleen kehittää pyöräilyn mahdollisuuksia matkailussa sekä harrastuksena.

Lisäksi kunta on jäsenenä Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne ry:ssä, jolla on merkittävä rooli Hartolan retkeilyreittien markkinointikanavana ja pyörämatkailuhankkeiden yhteistyökumppanina vuonna 2021.

Strategiset tavoitteet vuosille 2021 - 2023

Hartolassa on tarjolla työtä, korkealaatuista asumista ja menestymisen mahdollisuuksia ihmisille ja yrityksille

- Hartola on mukana maakunnan elinkeinoyhtiöissä ja voi itse hallinnoida kuntien välisiä elinkeino- ja työllisyshankkeita
- Kunta panostaa työllisyshoitoon ja syrjäytymisvaarassa olevien kuntalaisten aktivointiin
- Kuntamarkkinointia suunnataan vahvasti asukashankintaan, yritysten työvoimatarpeen turvaamiseen ja tasapainoisemman väestökehityksen saavuttamiseen

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Hallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Yritykset saavat tarvitsemaansa apua ja kunnan ja yrittäjien välinen yhteistyö koetaan toimivaksi</p> <p>Yhteistyö vapaa-ajan asukkaiden kanssa kehittyä ja se koetaan toimivaksi</p> <p>Yhteistyön vahvistaminen vapaa-ajan asukkaiden kanssa</p>	<p>Yritykset ovat tyytyväisiä kunnan toimintaan elinkeinopolitiikassa ja saavat tarvitsemaansa apua toiminnan aloittamiseen, kehittämiseen ja omistajanvaihdoksiin</p> <p>Kunnan edustaja vapaa-ajan asukkaat ry:n hallituksessa</p>	<p>Suomen yrittäjät ry:n elinkeinopoliittinen mittaristo</p> <p>Vuosittain myydään 1 - 2 vapaa-ajan kiinteistöä</p> <p>Yhteiset tapahtumat, selvitykset ym.</p>	<p>Yhteistyö Ladec Oy:n ja Lahti Region Oy:n kanssa Hankkeet</p> <p>Yrittäjätapaamiset</p> <p>Kirje uusille asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille Kunnan palveluopas vuosittain Johtoryhmä jalkautuu kesällä Osallistuminen messuille</p>
<p>Kuntamarkkinoinnin ja matkailun edistäminen</p> <p>Lahti Region Oy:n ja Päijänne Leader ry:n toiminta näkyä kunnassa.</p>	<p>Hartolan markkinoiden vetovoiman edistäminen</p> <p>Matkailun kokonaiskoordinaatio osana elinvoimaa</p>	<p>Markkinoiden visuaalisen ilmeen päivittäminen</p> <p>Kävijämäärä >20000 Myyntipaikkoja >500 kpl</p> <p>Hankkeiden toteuttaminen: -pyöräilyreitit -muut reitit -glopas -muut hankkeet</p>	<p>Tapahtumat: Hartolan markkinat Joulumarkkinat Kesän avaus Yhteisöjen hankkeet</p>

Maaseutuelinkeinot

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa (210/2010) tuli voimaan 1.4.2010. Uusi laki edellytti kuntia muodostamaan 1.1.2013 lukien maaseutuhallinnon tehtävien hoitamiseksi toiminnallisen kokonaisuuden, jonka alueella toimii vähintään 800 maatalousyrittäjää.

Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölan, Nastolan, Padasjoen ja Sysmän kunnat sekä Lahden ja Heinolan kaupungit ovat liittyneet maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen. Yhteistoiminta-alueen kunnat ovat sopineet, että isäntäkuntana, joka vastaa maaseutuhallinnon järjestämisestä alueella, toimii Asikkalan kunta. Asikkala tuottaa maaseutuhallinnon palvelut pääsääntöisesti ilman paikallista viranhaltijaa.

PALVELUOSA

1. PERUSTURVATOIMI

1.1 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Kuntayhtymän toimintavuotta 2020 varjosti koronapandemia, joka jatkuu edelleen vuonna 2021. Koronavirus aiheuttaa hyvinvointiyhtymälle merkittäviä talousvaikutuksia. Kiireettömien hoitojen toteuttaminen ja syntyneen hoitotakuuvelan purkaminen arvioidaan aiheuttavan lisäkustannuksia. Erityisesti leikkaustoiminnassa ja suun terveydenhuollossa on syntynyt hoitojonoja.

Välittömiä kuluja on aiheuttanut virustartuntojen tehostettu testaaminen, suojamateriaalien tarpeen lisääntyminen sekä poikkeustilanteesta johtunut palveluiden ostojen lisääminen.

Valtio on luvannut osallistua koronan aiheuttamien kulujen rahoittamiseen sekä suoraan sairaanhoitopiireille että kunnille. Erillisrahoituksen vaikutus kuntayhtymän talouteen tarkentuu myöhemmin.

Hyvinvointiyhtymän muutosohjelma on edennyt määrätietoisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt sekä sosiaali- ja terveyskeskusohjelmaan että rakenneuudistushankkeeseen merkittävän valtionrahoituksen kuntayhtymälle. Nämä ministeriön rahoittamat hankkeet on kytketty tiiviisti yhtymän muutosohjelman tavoitteisiin ja toteuttamiseen.

Vuoden 2020 merkittävin yksittäinen kokonaisuus, sote-keskuspalvelujen maakunnallinen määrittely ja yhteistyökumppanin kilpailuttaminen yhteisyritys -muotoiseen palvelutuotantoon valittiin yhteistyökumppaniksi sote-keskuspalvelujen tuottamiseen Mehiläinen Terveyspalvelut Oy:n. Se toteuttaa sote-keskuspalveluiden tuotantoa litin, Kärkölan ja Lahden alueilla 1.1.2021 alkaen.

Kuntayhtymän toiminta ja talous vuonna 2021

Kuntayhtymä järjestää toimialueellaan järjestämistä vastuuksensa kuuluvat palvelut lainsäädännön vaatimuksien ja valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

THL:n arvion mukaan palvelutarpeen laskennallinen volyymikasvu vuoteen 2030 saakka on keskimäärin 1,13 % vuodessa. Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan ansiotaso nousee 2,5 prosenttia vuonna 2021. Finanssialan inflaatioennusteiden keskiarvo on 1,4 prosenttia. Vuoden 2020 pandemian kesto ja vaikutukset vuoden 2021 talouteen eivät ole vielä tiedossa.

Yhtymän hallitus on 18.11.2019 hyväksynyt muutosohjelman, joka vaikuttaa kuntayhtymän talouteen vuosina 2020-2024. Muutosohjelmassa arvioidaan kuntayhtymän kulujen nousevan vuodesta 2020 vuoteen 2021 2,6 prosenttia. Ilman muutosohjelman toimenpiteitä kulujen nousun arvioidaan olevan 3,6 prosenttia.

Kuntayhtymän hallitus on 1.6.2020 päättänyt talousarvion lähtökohdista. Tuotoiksi arvioidaan 787,7 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvaisivat 13 miljoonaa euroa 763,8 miljoonasta eurosta 776,8 miljoonaan euroon eli 1,7 prosenttia. Nettorahoituskulut nousisivat 0,6 miljoonasta eurosta 0,9 miljoonaan euroon. Poistot laskisivat 12,6 miljoonasta eurosta 10,2 miljoonaan euroon. Kuntamaksusuodet kasvaisivat 14,1 miljoonaa euroa 661,9 miljoonasta eurosta 676 miljoonaan euroon eli 2,1 prosenttia.

Kuntayhtymän muutosohjelman ja talousarvion toteuttaminen vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Kuntayhtymän hallitus on 20.1.2020 päättänyt, että sote-keskuspalvelujen tuottamiseksi käynnistetään kilpailutus, jonka tavoitteena on tuottaa palvelut perustettavan yhteisyrityksen kautta kuntayhtymän alueella vuoden 2022 loppuun mennessä. Yksi palveluille asetettava yleinen tavoite on digipalveluiden laajeneva käyttöönotto. Kuntayhtymä viestii kuntalaisille toiminnallisista muutoksista.